

„ŞAHUL, un puternic factor educativ“

Ing. LIVIU PODGORNEI

Licențiat în economie, Jivko Kalkandzov este secretarul general al Federației Bulgare de Şah, președintele zonei a treia a FIDE, maestru al sportului și arbitru internațional. A arbitrat, printre altele, la meciul revanșă pentru titlul mondial dintre Kasparov și Karpov — Londra, 1986 —, iar în vara trecută a îndeplinit cu bine înalta misiune de arbitru-șef al Campionatului Mondial pentru copii de la Timișoara, în finalul căruia a binevoit să ne declare, în exclusivitate, următoarele:

— Sunt foarte fericit că Federația Română m-a invitat, iar FIDE m-a delegat la acest Campionat Mondial, fiindcă aici vin întotdeauna cei mai puri și mai frumoși dintre jucătorii lumii — copii —, care nu joacă niciodată din rațiuni meschine, ci din toată inima. De aceea, ori de câte ori am un asemenea privilegiu, arbitrez cu mare plăcere! Pe de altă parte, am fost surprins lași foarte plăcut de nivelul tehnic atât de înalt al competiției. Mărturisesc că nu m-am așteptat și cred că nu numai eu susțin asta. Am văzut aici șahiști extrem de talentați și — lucru interesant — din țări considerate până acum subdezvoltate sau în curs de dezvoltare șahistă, pentru care FIDE mai organizează încă seminarii speciale de „alfabetizare”. Consider că împărțirea aceasta a lumii șahiste este deja anacronică, întrucât realitatea de aici a demonstrat că puștii din Qatar sau din Bangladesh au jucat de la egal la egal cu maeștrii cunoscuți din țări cu bogată tradiție în șah, astfel încât nimeni nu s-ar mai fi mirat, după felul în care au evoluat, de victoriile lor. Marea revelație a acestor campionate a

fost reprezentanta țării dumneavoastră, Corina Peptan, foarte capabilă, modestă și simpatică fetiță. Îi prevăd, ca și lui Gabriel Schwartzman, un viitor strălucit. Și dacă îmi permiteți, aș putea continua...

— Chiar vă rog!

— Tot la „mai puțin de 10 ani” mi-a plăcut Jorge Hasbun din Honduras, o țară care nici nu exista până azi pe harta șahului. O excelență impresie a lăsat la „<12” campioana chineză Zhu Chen, foarte inteligentă, șireată și cu o ambiție fanatică! E interesant să descoperi asemenea calități la niște copii. În grupa fetițelor mai mici de 14 ani aș remarca de astă dată trei: Eleonora Balint, Tea Lanceava din URSS și Eva Repkova din Cehoslovacia. Sunt cei mai îndreptățiți să subliniez aici că mezină noastră de numai 9 ani, Antoaneta Ștefanova, excepțional de talentată, a fost îndrumată de tatăl ei să concureze cu două categorii superioare vârstei sale, o greșeală de tactică — după părerea mea — fiindcă în mod normal ar fi cucerit precis o medalie. La „<14 ani” cel mai înzestrat mi s-a părut a fi sovieticul Gata Kamski. Tot un mare talent e și Istrateșcu al dumneavoastră, însă e foarte nervos și nu se poate concentra ca Schwartzman sau ca Balint, de exemplu. Surorile Polgar sînt deja celebre, nu mai au nevoie de prezentare, la fel și Alisa Galliamova. Aș dori în schimb să remarc în mod special tehnica defensivă, energia, mobilizarea, concentrarea și condiția fizică — exemplare! — ale Luminiței Radu. Toate la un loc reprezintă garanția succeselor ei viitoare.

— Știu că ați participat în calitate de antrenor la multe campionate mondiale de juniori. Cum apreciați, din această perspectivă, organizarea noastră?

— Mai întâi vreau să spun că toți am rămas uimiți de marele interes pentru campionat. Cincizeci și opt de țări, de pe toate continentele, și-au trimis reprezentanții! Asta înseamnă 258 de jucători, însoțiți de aproape 200 de persoane! Este meritul Federației Române și al altor foruri românești de a-l fi făcut o intensă propagandă cu mult înainte: la Congresul FIDE de la Sevilla, la Campionatul european de șah rapid de la Dijon și în alte părți. În plus, pregătirile au demarat imediat după intrarea de anul trecut, de aici, a Comitetului Executiv al FIDE, cu un entuziasm general demn de toată lauda. Am avut onoarea să particip la întinirea cu conducerea județului și municipiului și m-am convins de competența și dragostea lor pentru șah. Consider că marele succes al campionatului se dato-

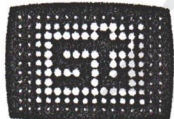
rează bunului gust și înaltului profesionalism cu care a fost organizat. Am să vă dau exemplu doar ideea micilor suvenire oferite micuților înainte de fiecare rundă, cu un efect teribil asupra lor! E adevărat, a fost foarte cald, dar nu din vina cuiva! Vizibilitatea n-a fost cea mai bună, însă nu știu unde s-ar fi putut obține în lume o vizibilitate superioară pentru 129 de mese, căci una e să ai 15—20 de eşchjere — ca până acum — și alta 129! Am văzut, într-adevăr, multe campionate mondiale juvenile și pot să apreciez că acesta s-a ridicat la nivelul celor mai reușite.

— Și al celor mai liniștite, am impresia. N-am auzit să se fi ivit vreun incident.

— Oh, nu, doar cîteva discuții neînsemnate cu conducătorii delegațiilor și cu părinții. Publicul s-a dovedit mai sentimental ca de obicei — perfect explicabil —, fără a influența totuși cu nimic buna desfășurare. Mai mult, copiii au vădit un fair-play desăvîrșit, n-am întîmpinat nici un fel de dificultăți cu ei. N-am văzut, de pildă, pe nimeni fumînd, nici chiar în locurile permise. Am urmărit cîteva fetițe sub zece ani concentrîndu-se profund și jucînd bine timp de trei-patru ore, pe o căldură infernală. Așa ceva nu se întîlnește nici la turneele renumite! După cum rar se întîmplă ca un concurent bolnav să solicite aprobarea de a juca prin... telefon — precum chilianul Vasquez în prima rundă — sau chiar să fugă din spital — ca suedezul Patrik Lyrberg —, pentru a nu fi eliminați! Sint exemple de dăruire totală. Au fost cuminiți, delicți, politicoși, ceea ce mi-a întărit convingerea că șahul constituie un puternic factor educativ.

— Într-adevăr, dar ce ziceți de faptul că unii dintre ei sînt socotiți deja... profesioniști în țările lor: nu mai merg la școală, sau dacă merg o fac numai la examene, toată ziua nu știu altceva decît să joace și să studieze teorie sub îndrumarea cîte unui maestru internațional pentru fiecare capitol?! Totul pe bani și pentru bani grei, bineînțeles, cîștigați în circuite fără de sfîrșit parcă. Mai poate fi șahul un mijloc de educație în aceste condiții?

— Părerea mea e că tineretul trebuie să aibă o viață naturală și o dezvoltare armonioasă, multilaterală, de aceea nu pot fi de acord cu „dopajul” acesta. Cînd eram antrenor, le spuneam tuturor elevilor mei, în solidaritate cu părinții și profesorii lor, să continue nu numai liceul, ci și facultatea, considerînd că pot deveni mari maeștri și așa. Dacă nu credeți, întrebați-l pe Velikov și pe Voiska și-o să vă povestească... ■

**știință
și
tehnică**

Revistă lunară, editată de Comitetul Central al U.T.C.

ANUL XLI — SERIA A II-A

Redactor-șef: IOAN ALBESCU; Redactor-șef adjuncți: GHEORGHE BADEA

Secretar responsabil de redacție: ADINA CHELCEA

Redactor responsabil de număr: PETRE JUNIE

Prezentarea grafică: ADRIANA VLADU; Corectura: LIA COMĂNICI, VICTORIA STAN

Foto: NICOLAE PETRE; Tehnoredactarea: ARCADIE DANELIUC

Redacția: telefon 17.60.10, interior 1151 — 1258 — 1230. ADMINISTRATIA: Editura Știința (difuzare); telefon 17.60.10, interior 2633. TIPARUL: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”, telefon 17.60.10, interior 2411. ADRESA: Piața Științei nr. 1, București, cod 79781. ABONAMENTELE se pot efectua la oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii din întreprinderi, instituții și de la sate. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la „Rompresintatelia”, sectorul export-import presă, Calea Griviței nr. 64—66, P.O. Box 12—201, telex: 10376 prafil, București.